Gondolatok az edelényi kulturális életről és a könyvkiadásról

A magyar kultúra s közelebbről a könyvkiadás nehéz időket él át: gyors tempóban halad az ellehetetlenülés felé. Sajnos, reformkori nagyjaink – Széchenyi, Wesselényi, Eötvös – gondolataitól fényévnyi messzeségbe kerültünk: „a nemzet felemelkedése elképzelhetetlen a kulturális felemelkedés nélkül." Az ő felismerésük helyességét az elmúlt évtizedekben egyes ázsiai országok példája ékesen igazolta. (Japán, Taiwan, Dél-Korea, Honkong.) Ott a nemzeti jövedelem miénket sokszorosan meghaladó százalékát adták a művelődésre. S az eredmény mindenki előtt jól ismert!

A mostani rendkívül nehéz kultúratámogatási feltételek között éppen ezért örömmel üdvözölhetjük az alig tizenegyezer fős kisváros szép példáját. Az 1987-ben indult Edelényi Füzetek-sorozat 10. száma is elhagyta a városi könyvtár nyomdáját.

Mielőtt azonban a szép és igényes sorozatot bemutatnánk, szólnunk érdemes azokról a háttértényezőkről, amelyek az ottani gazdasági nehézségek ellenére is kulturális pezsgést eredményeztek. Mert mi másnak nevezhetnénk már önmagában azt a tényt, hogy szerény „tájház" néven igazi múzeum létesült igen rövid idő alatt.

A kisnemesi épületegyüttes megvásárlása az akkori városi tanács érdeme (1987). Múzeummá azonban egy lelkes kulturális mindenes éjt-napot eggyé tevő szorgalmas gyűjtőmunkájának eredményeként válhatott. A tájház helyt adva a Városszépítő Egyesületnek igazi, sugárzó fókusza lett az edelényi művelődésnek.

Különösen attól az időtől, – amikor előbb a városi könyvtár, majd a rendezvények házának igazgatója lett Laki Lukács László – igen színvonalas kulturális események tanúi lehettek az érdeklődők. Az évi programok csúcspontja a kulturális hét, különösen figyelemreméltó. Országos hírű tudósokkal, írókkal és a térségben születettekkel egyaránt megismerkedhetett a város. (Még a Muzsikás együttes is tartott táncházat a tájház csűrjében, híveket szerezve zenei- és táncanyanyelvünknek, de bemutatkoztak a debreceni egyetem néptáncosai is a Lajtorja együttes kíséretében.)

Biztosan állíthatjuk – a kilencvenes évek vidéki kisvárosainak gondjait ismerve, hogy az edelényi kulturális élet párját ritkító.

Az Edelényi Füzetek-sorozatot 1987-ben Slezsák Imre igazgató úr indította. Lelkes gyűjtőmunkája nyomán adta közre „Edelény és környéke" címmel azt az imponáló helytörténeti adattárat, amely kitűnően szolgálhatja a környék iskolai nevelése mellett a felnőttek lokálpatriotizmusának az erősítését. (1. szám)

Másodikként Béres János tanár úr több évtizedes népdalgyűjtő munkájának eredményeként „Kiöntött a Bódva vize messzire..." című könyve jelent meg (1988). Közkinccsé tette mindazt, amit nagyszerű kórusvezetőként felhasznált a „tiszta forrásból".

A rendszerváltás után következő négy évben felgyorsult a könyvtár kiadói tevékenysége, hiszen újabb nyolc kötet hagyta el a nyomdát ez év márciusáig.

A sort Kis Benedek János két világháború között megjelent rövid Edelény-monográfiájának hasonmás kiadása követte (1990. 3. szám), amely ritkaság jellegénél fogva szinte teljesen hozzáférhetetlen volt. A város múltjának megismeréséhez ma is nélkülözhetetlen alapmű. A közönség érdeklődését jellemzi, hogy nagyon gyorsan felvásárolták. A történelmi, zenei munkák után nemes célt követve az Edelény környéki, illetve a városhoz kötődő költők népszerűsítésére vállalkoztak.

Így pályatársai (Buda Ferenc, Raffai Sarolta, Fecske Csaba, Cs. Varga István) mutatták be a Szalonnán élő Kalász Lászlót, akinek egyben közzétették a teljes bibliográfiáját is. 5. szám (1993)

A 4. és a 6. számban pedig Demjén István és Fecske Csaba verseit olvashatjuk (1992). Megemlékeztek a kevesek által ismert kapcsolat jegyében „Edelény, holtig hű szerető" címmel a városhoz kötődő költőóriásról, Reviczky Gyuláról (7. szám, 1993). (Slezsák Imrét a sorozatszerkesztésben az 5. számtól Laki Lukács László követte.)

A 9. számban Edelény híres szülöttének, a miskolci bölcsészegyesület lelkes szervezőjének gazdag életművét reprezentáló bibliográfiát tették közzé (Gyárfás Ágnes).

S végül a 10. kötet ismét a város múltjába enged bepillantást. Az Edelény mai határában fekvő Császtván birtokos, országos hírű Lónyay családra hívja fel a figyelmet. A család leghíresebb tajga, László gróf, reformkori politikus 1865-ben Császtván lett eltemetve.

Az Edelényi Füzetek A/5-ös méretben készültek. Értéküket tartalmuk mellett növeli, hogy az 5. számtól igen ízléses tipográfiával készültek, s gyakran illusztráltak korhű képekkel, rajzokkal, metszetekkel.

A megyénk sajtótörténetének értékes, becses darabjai. Olvasásuk, tanulmányozásuk iskolástól a nyugdíjasig javasolható. Az edelényi városi könyvtár a sorozat mellett egyéb könyvek kiadására is vállalkozott. Így többek között az Ároktó monográfiáját, a Koncz Sándor-emlékkönyvet, az I–II., Világháborús edelényi visszaemlékezéseket is megjelentették. Így igazi könyvkiadói műhelyként tarthatók számon, s a mostani nehéz időkben, s példaként szolgálhatnak mások számára.

A lelkes, hivatásszerető népművelők lehetetlent nem ismerő fáradozása néha csodákra képes. Edelényben végül is ez történt.

Varga Gábor főiskolai tanár

Ufót láttak az Andok lábánál

Buenos Aires (MTI) – Narancssárga fényű, nem azonosított repülő tárgy közelítette meg az argentin légitársaság Buenos Aires és Bariloche között közlekedő esti járatát akkor, amikor a Boeing 727-es éppen megkezdte a leszállást a barilochei repülőtérre. A pilóta, hogy elkerülje a tárggyal való ütközést, megszakította a leszállást és körözni kezdett az Andok lábánál fekvő város fölött. Az ismeretlen tárgy a gép jobb oldala mellett repülve követte. Ugyanakkor a barilochei repülőteret energiával ellátó transzformátorállomáson üzemzavar következett be; a repülőtér és a város négy percre sötétbe borult. A repülőtér személyzete a tartalékenergiaforrást indította el, hogy a gép le tudjon szállni, amit az tízperces körözés után rendben meg is tett, fedélzetén 102 utasával. A barilochei repülőtér parancsnoka, Jorge Luís Oviedo őrnagy megerősítette, hogy a toronyból is látták, amint egy ismeretlen tárgy megközelíti a repülőgépet, amikor az mintegy 1600 méter magasságban közeledett a repülőtérhez.

Jorge Polanco, az utasszállító parancsnoka kijelentette: „Amit láttunk, az nem repülőgép volt. Semmihez sem hasonlítható, ami az általunk ismert fizikai törvényeknek megfelel."

Ugyanezt erősítette meg a csendőrség kétmotoros repülőgépének pilótája és másodpilótája, akik ugyancsak a légtérben tartózkodtak leszállásra várva. Ruben Cipazuk, a csendőrgép főpilótája megfigyelte a narancssárga fényű tárgyat, amint az megközelítette a Boeing 727-es utasszállítót, négy percig követte a köröző gépet, majd nagy sebességgel eltűnt a közeli magas hegy irányában.

Végveszélyben az európai erdők

Brüsszel (MTI) – Európa erdőségeinek harmadában volt kimutatható a kártevő rovarok, különböző gombák, erdőtüzek, a légszennyezés és a szélsőséges időjárás okozta károsodás – derül ki az Európai Unió és az ENSZ által közösen készített, 1994-re vonatkozó tanulmányából. A jelentés készítői szerint Európa faállományának 26,4 százaléka esetében „szemmel látható károsodás" tapasztalható. Egy hasonló tanulmány 1993-ban ezt az arányt még 22,6 százalékra tette.

A jelentés az éghajlati viszonyokat, a fertőzéseket, az élősködő gombákat, az erdőtüzeket és a levegő általános szennyezettségét tette felelőssé az erdők állapotának romlásáért.

A vizsgálatot végző szakemberek kimutatták, hogy a tizenkét legfontosabb fafajta esetében – a fenyő kivételével – a károsodott erdőrészek aránya folyamatosan emelkedik. A kelet- és közép-európai térségben az erdőterületek szennyezettsége több helyütt messze meghaladja az elfogadható mértéket. A 32 európai országra kiterjedő vizsgálat szerint a legrosszabb helyzetben tavaly Csehország fái voltak: a faállomány 60 százaléka mérsékelten, vagy ennél nagyobb mértékben károsodott.

VÁLASSZON IGÉNYEINEK MEGFELELŐEN!

ÉRTÉKPAPÍROK KAMATMÉRTÉKE

AQUINCUM Értékjegy I/A
(lekötési idő 2 év)

Garantált kamat	évi 10 %
Kamatprémium	évi 20 %
Összesen	**évi 30 %**

AQUINCUM Értékjegy II/A
(lekötési idő 366 nap)

Garantált kamat	évi 10 %
Kamatprémium	évi 19* %
Összesen	**évi 29* %**

TAKARÉKJEGY A/1

Lekötési idő	3 hónap	évi 27* %

TAKARÉKJEGY B/1

Lekötési idő	6 hónap	évi 27,5* %

LAKOSSÁGI BETÉTEK KAMATMÉRTÉKE

Látra szóló bankszámla
évi 13%

Lekötési idő	évi kamat
1 hó	22-26* %
2 hó	23-26,5* %
3 hó	24-27* %
6 hó	25-27 %
9 hó	25-27 %
12 hó	25,5-28 %
18 hó	25,5-28 %

A fenti kamatmértékek az 1995. augusztus 2. után lekötött betétekre érvényesek. A kamat mértéke a lekötött összeg nagyságától függ.

* megemelt kamat

BUDAPEST BANK RT.